

DOI: 10.15407/kraieznavstvo2024.01.053

УДК 94(477)“1920-1930”:323.39

Олег Бажан (м. Київ)

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник
відділу історії державного терору радянської доби

Інституту історії України НАН України

E-mail: bazhanclio@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2328-4512>

Вадим Золотарьов (м. Харків)

кандидат технічних наук, доцент Харківського національного
університету радіоелектроніки

E-mail: v.zolotaryov@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6214-755X>

Органи державної безпеки Вінницької області (1932–1938 рр.): спроба реконструкції керівного складу

***Мета статті** – розкрити штатну структуру органів ДПУ-НКВС у Вінницькій області в 1932-1938 роках. Для розв’язання поставленого завдання були проаналізовані організаційно-структурні зміни органів держбезпеки у зазначений період. На основі наказів по особовому складу НКВС СРСР і НКВС УРСР, особових справ, службових карток і персональних партійних документів чекістів, наукових статей був складений список керівників Вінницького обласного відділу ДПУ (на рівні начальників і заступників начальників обвідділу; начальників і помічників начальників відділів) та Управління НКВС по Вінницькій області (на рівні начальників, заступників начальника і помічників начальника) УНКВС; начальників, заступників начальника і помічників начальника відділів Управління державної безпеки (УДБ) УНКВС). Були встановлені прізвища 62 чекістів, які обіймали відповідні посади, наведено їхні стислі біографічні довідки, на підставі яких було встановлено, що керівним співробітникам був притаманний неоднорідний соціальний стан, низький освітній рівень неукраїнське походження.*

***Ключові слова:** радянські органи державної безпеки, ДПУ, УДБ, УНКВС, Вінницька область.*

Oleh Bazhan (Kyiv)

candidate of Historical Sciences,

Senior researcher Department of History of State Terror

of the Soviet period of the Institute of History

of the National Academy of Sciences of Ukraine

E-mail: bazhanclio@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2328-4512>

Vadym Zolotaryov (Kharkiv)

candidate of technical sciences professor of Kharkiv

National University of Radioelectronics

E-mail: v.zolotaryov@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6214-7557>

State security bodies of the Vinnytsia region (1932–1938): an attempt to reconstruct the top management

The purpose of the article is to reveal the staff structure of the DPU-NKVS bodies in the Vinnytsia region in 1932-1938. In order to achieve the established goal, the organizational and structural changes of the state security bodies in the specified period were analyzed. On the basis of orders on the personnel of the NKVS of the USSR and the NKVS of the Ukrainian SSR; personal files, chekists' service cards and

party documents, scientific articles, the author compiled a list of the heads of the Vinnytsia regional department of the DPU (at the level of heads and deputy heads of the regional department; heads and assistant heads of departments) and the NKVS Administration in the Vinnytsia region (at the level of heads, deputy heads and assistants); heads, deputy heads and assistant heads of departments of the State Security Department (SSD) of the UNKVS). The names of 62 chekists who held relevant positions were established and their brief biographical notes were given. On the basis of the this information it was established that top managing staff were characterized by heterogeneous social status, low educational level, and non-Ukrainian origin.

Key words: Soviet state security bodies, DPU, NKVS, Vinnytsia region.

Регіональна специфіка здійснення політичних репресій сталінським тоталітарним режимом стало одним із пріоритетних напрямів дослідження вітчизняної історіографії. Наразі накопичено вагомий науковий доробок, в якому розкриваються особливості державного терору в 1930-х роках на Поділлі. Шляхи формування репресивної політики, форми і методи її реалізації на Поділлі, конкретні акції, здійснені співробітниками НКВС по фабрикації кримінальних справ розглянуто у дисертаційному дослідженні Віктора Жезицького¹. Діяльність територіального апарату органів державної безпеки на Вінниччині у 1937–1938 рр., своєрідність Великого терору на західному кордоні СРСР–УРСР проаналізовано у працях В. Васильєва, С. Калитка, П. Кравченка, Р. Подкура². Аналіз політичних репресій проти інтелігенції, православного духовенства, національних меншин здійснили Ю. Зінько, Л. Місінкевич, В. Рекрут, І. Романець, В. Савчук. Взаємовідносинам органів держбезпеки з партійно-радянськими органами в системі управління Подільським регіоном, створенню узагальненого соціально-психологічного

портрета «чекіста на периферії» присвячена дисертація Сергія Гули³. Водночас бракує комплексних досліджень, присвячених територіальній і штатній структурі органів ДПУ-НКВС на Поділлі. На сьогодні опубліковано списки керівного складу органів держбезпеки Донецької, Житомирської, Харківської та Чернігівської областей у 1919-1941 роках⁴. Завданням статті є аналіз штатної структури керівних органів ДПУ-НКВС у Вінницькій області в 1932-1938 роках. У дослідженні відтворено елементи організаційно-штатної структури, проаналізовано зміни організаційної структури органів НКВС у Вінницькій області після 1934 та 1936 років шляхом вивчення нормативно-розпорядчих документів ВУЧК-КДБ з фонду 9 ГДА СБУ та на основі опрацювання особових справ керівників підрозділів територіальних органів ДПУ-НКВС.

ВІННИЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ВІДДІЛ ДПУ

Вінницький обласний відділ ДПУ був створений наказом ДПУ УСРР № 40 від 13 лютого 1932 р⁵. і формально проіснував до 10 липня 1934 р. – дня ліквідації ОДПУ. Організаційна

¹ Жезицький В.Й. Політичні репресії на Поділлі у 20–30-х рр.: загальні тенденції та регіональні особливості: дис... канд. іст. наук: 07.00.01. К., 1997. 182 с.

² Політичні репресії на Поділлі (20–30-х рр. ХХ ст.) / В.Ю. Васильєв, С.Л. Калитко, П.М. Кравченко, Р.Ю. Подкур. Вінниця: Логос, 1999. 248 с.; Васильєв В., Подкур Р. Радянські карателі. Співробітники НКВС – виконавці «Великого терору» на Поділлі / НАН України. Інститут історії України. К.: Видавець В. Захаренко, 2017. 240 с.

³ Гула С.А. Функціонування радянських органів державної безпеки на Поділлі (1928–1938 рр.). Дис. на здобуття наук. ступ. канд. іст. наук (доктора філософії) за спеціальністю 07.00.01 – історія України. – Інститут історії України НАН України. Київ, 2019. С. 73-74.

⁴ Золотарьов В.А. ЧК-ДПУ-НКВС на Харківщині: люди та долі (1919–1941). Харків: Фоліо, 2003. 477 с.; Золотарев В.А., Степкин В.П. ЧК-ГПУ-НКВД в Донбассе: люди и документы. 1919-1941. Донецк: Алекс, 2010. 512 с.; Золотарьов В.А., Бажан О.Г., Тіміряєв Є.Р. ЧК-ГПУ- НКВД Житомирщини у 1919-1941 роках : структура та керівний склад // Реабілітовані історією. Житомирська область. Книга третя. Житомир: «Полісся», 2010. С. 9-23; Бажан О., Золотарьов В. Керівний склад ЧК-ГПУ-НКВД Чернігівщини у 1918-1941 роках // Реабілітовані історією: У двадцяти семи томах. Чернігівська область / Упорядники: О.Б.Коваленко, Р.Ю.Подкур, О.В. Лисенко, О.І.Железна. Кн.1. Чернігів, РВК «Деснянська правда», 2008. С.722-731; Золотарьов В., Бажан О. Керівний склад УНКВС Одеської області доби «єжовщини» // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Вип.19. Одеса, 2015. С.124-175.

⁵ ГДА СБУ, ф. 9, оп. 2, спр. 287, арк. 20.

структура Вінницького обласного відділу ДПУ була стандартною для інших обласних відділів ДПУ УСРР, втім мала деякі регіональні нюанси. По-перше, оперативний і обліково-статистичний підрозділи мали статус відділень, а не відділів. По-друге, кількість відділків у відділах і функціональні обов'язки відділків враховували специфіку Поділля.

Структура Вінницького облвідділу ДПУ з точки зору відділів державної безпеки була незмінною протягом всього існування: оперативний відділок; економічний відділ, секретно-політичний відділ, особливий відділ, обліково-статистичний відділок.

Штатний розклад Вінницького облвідділу ДПУ та динаміка його змін досі невідомий і потребує подальшого вивчення. Роботою облвідділу ДПУ керував начальник облвідділу і два заступника начальника облвідділу. Відділами керували начальники відділів і помічники начальника відділу. В особливому відділі було два помічника начальника відділу. В оперативному та обліково-статистичному відділках помічників начальників відділків не було. Між призначеннями на посаду траплялися «вікна» і посада лишалася вакантною.

Начальники Вінницького обласного відділу ДПУ:

25 лютого 1932 р. – 21 вересня 1932 р. – В.Я. Лєвоцький;

21 вересня 1932 р. – листопад 1932 р. (вакансія);

листопад 1932 р. – 10 липня 1934 р. – Д.М. Соколинський.

Заступники начальника Вінницького обласного відділу ДПУ:

20 лютого 1932 р. – 21 грудня 1932 р. – П.М. Рахліс;

3 листопада 1932 р. – серпень 1933 р. – М.О. Ізвєков;

1932 р. – 10 липня 1934 р. – Я.А. Пан.

Оперативний відділок Вінницького обласного відділу ДПУ: Начальники не встановлені.

Начальники економічного відділу Вінницького обласного відділу ДПУ:

25 серпня 1932 р. – 23 листопада 1932 р. – Д.В. Орлов;

1932 р. – 1933 р. – Л.Й. Рейхман;

1933 р. – 10 липня 1934 р. – Н.Б. Едвабник.

Помічники начальника економічного відділу не встановлені.

Начальники секретно-політичного відділу Вінницького обласного відділу ДПУ:

лютий 1932 р. – 1933 р. – Г.М. Осинін-Вінницький;

1933 р. – 10 липня 1934 р. – І.Я.Бабиц.

Помічники начальники секретно-політичного відділу Вінницького обласного відділу ДПУ:

лютий 1932 р. – серпень 1932 р. – А.М. Симхович;

7 серпня 1932 р. – 25 січня 1934 р. – С.С. Брук.

Начальники Особливого відділу Вінницького обласного відділу ДПУ:

лютий 1932 р. – 2 березня 1932 р. – З.Г. Лунев;

березень 1932 р. – липень 1932 р. – А.О. Петерс;

липень 1932 р. – жовтень 1932 р. – О.М. Борисов;

29 жовтня 1932 р. – 23 березня 1934 р. – Д.М. Леопольд;

23 березня 1934 р. – 10 липня 1934 р. – вакансія.

Помічники начальника Особливого відділу Вінницького обласного відділу ДПУ:

20 лютого 1932 р. – 10 липня 1934 р. – М.Я. Детинко;

20 лютого 1932 р. – липень 1933 р. – В.М. Орловський;

31 березня 1933 р. – 10 липня 1934 р. – Б.С. Глузберг.

Начальник Обліково-статистичного відділу Вінницького обласного відділу ДПУ:

1932 р. – 10 липня 1934 р. – Г.В. Шепеленко.

Комендант Вінницького обласного відділу ДПУ

Коменданти Вінницького облвідділу ДПУ. Серед службових обов'язків комендантів було і виконання смертних вироків. З 1932 р. по 10 липня 1934 р. комендантом працював Л.Н. Бельський.

Управління НКВС по Вінницькій області

Ухвалена 10 липня 1934 року постановою ЦВК СРСР передбачала утворення центрального органу державного управління по боротьбі зі злочинністю та підтримки громадського порядку – Наркомату внутрішніх справ. Відповідно до новацій було утворено Управління НКВС по Вінницькій області. Регіональний підрозділ

НКВС (далі – УНКВС ВО) мав стандартну структуру: Управління державної безпеки (УДБ); Управління робітничо-селянської міліції (УРСМ); відділ кадрів; адміністративно-господарський відділ; фінансовий відділ, відділ пожежної охорони; відділ актів громадянського стану, інспекція резервів, апарат особливоуповноваженого (займався адміністративними і кримінальними порушеннями співробітників НКВС).

Втім, протягом наступних років структура УДБ зазнала суттєвих змін. Наказом НКВС СРСР № 00158 від 26 квітня 1935 р. з метою «корінної перебудови оперативної роботи органів НКВС на транспорті» ДТВ ГУДБ НКВС розформувалися, а в обласних УНКВС організувалися транспортні відділи (ТВ) УДБ, які й обслуговували всі залізничні установи області⁶. Транспортний відділ УДБ УНКВС ВО функціонував з червня 1935 року. На грудень 1935 р. вже функціонував Іноземний відділок УДБ УНКВС Вінницької області.

Суттєвої реорганізації структура УДБ УНКВС ВО зазнала наприкінці 1936 р. згідно з наказом НКВС СРСР № 00383 від 28 листопада 1936 року. Економічний відділ і іноземний відділок були розформовані, а їхній оперативний склад поповнив лави новоствореного контррозвідального відділу, до якого перейшла і частина співробітників особливого відділу. 4 січня 1937 р. наказом УНКВС ВО № 6 була запроваджена наступна структура УДБ, відділи і відділки якого мали таку нумерацію: 2-й відділок – оперативний; 3-й відділ – контррозвідальний; 4-й відділ – секретно-політичний; 5-й відділ – особливий; 6-й відділ – транспорту та зв'язку; 8-й відділок – обліково-реєстраційний, 9-та група – спеціальна. 1-е відділення – охорона уряду організовано не було. Його функції продовжував виконувати 2-й (оперативний) відділок; 7-е відділення – іноземне – розформовано; 10-й відділ – тюремний відділ не організовувався, а його функції продовжував виконувати відділ місць ув'язнень.

13 серпня 1937 р. наказом УНКВС ВО № 56⁷ згідно з наказами НКВС СРСР № 00409 від 14

липня 1937 р. і наказу НКВС УРСР № 00155 від 28 липня 1937 р. «Про розформування 6-го відділу УДБ НКВС УРСР, 6-х відділів УДБ УНКВС областей, оперпунктів ТВ УДБ і організації ДТВ і ВДТВ ГУДБ НКВС»⁸ 6-й відділ (транспорту і зв'язку) був розформований. На залізничних станціях Жмеринка, Козятин, Шепетівка були створені відділки дорожньо-транспортного відділу ДТВ ГУДБ НКВС Південно-Західної залізниці з адміністративним центром у Києві.

24 серпня 1937 р. відповідно до наказу НКВС УРСР від 22 серпня 1937 р. № 00165 в УНКВС ВО був створений 11-й (водний) відділ для оперативного обслуговування об'єктів наркомату водного транспорту, органів шосейно-дорожнього господарства та наркомату господарства⁹.

У грудні 1937 р. був організований 12-й відділок (оперативної техніки) УДБ УНКВС Вінницької області. 3 лютого 1938 р. на виконання директиви НКВС УСРР від 29 січня 1938 р. № 85780 наказом по УНКВС ВО від 3 лютого 1938 р. № 11 у структурі УДБ було утворено сільськогосподарський відділ з 1 лютого 1938 р. наказом УНКВС ВО від 28 лютого 1938 р. № 15 цей відділ з 20 лютого розформували¹⁰.

Найскладнішим лишається питання реорганізації органів НКВС УРСР влітку 1938 р. Незважаючи на те, що у наказах і розпорядженнях УНКВС ВО змін у структурі УДБ не зафіксовані, стенограма партійних зборів УНКВС ВО від 25 листопада 1938 р. свідчить про існування 6-го відділу – «військового» (оперативне обслуговування міліції, військ НКВС, пожежною охороною, військкоматами), 9-го відділу – «сільськогосподарського» (оперативне обслуговування сільського господарства) і 1-го спецвідділку (обліково-реєстраційного)¹¹. Достеменно відомо також, що влітку 1938 р. 5-й (особливий) відділ УДБ УНКВС ВО був розформований, а його особливий склад був переведений до особливих відділів НКВС військових частин.

⁶ ГДА СБУ, ф. 9, спр. 3(СРСР), арк. 5-8 зв.

⁷ Гула С.А. Функціонування радянських органів державної безпеки на Поділлі (1928–1938 рр.). Дис. на здобуття наук. ступ. канд. іст. наук (доктора філософії) за спеціальністю 07.00.01 – історія України. – Інститут історії України НАН України. Київ, 2019. С. 73-74.

⁸ ГДА СБУ (м. Київ), ф. 9, спр. 7 «Сов. Секретные приказы НКВД УССР за 1937 год», арк. 464.

⁹ Гула С.А. Вказ. праця. С. 74.

¹⁰ Там само. С. 76.

¹¹ ГДА СБУ, ф.16, оп. 31, спр. 39, арк. 98.

Роботою УНКВС Вінницької області керував начальник управління, заступник начальника управління і помічник начальника управління (посада введена у 1935 р.). Відділами УДБ керували начальники відділів, яким допомагали помічники начальників відділу (у штаті особливого відділу було 2 помічники). Наказом УНКВС ВО від 26 квітня 1936 р. № 27 посади помічників начальників відділів УДБ були замінені на посади заступників начальників цих же відділів цих же відділів¹². До того ж у деяких відділах з'явилися ще й посади помічників начальників відділу.

Начальники УНКВС ВО:

11 липня 1934 р. – 16 грудня 1936 р. – Д.М. Соколинський;

16 грудня 1936 р. – 20 липня 1937 р. – М.М. Тимофеев (здав справи 1 серпня 1937 р.);

20 липня 1937 р. – 20 серпня 1937 р. – Г.А. Гришин (приступив до виконання 1 серпня 1937 р.);

20 серпня 1937 р. – 3 березня 1938 р. – вакансія (роботою УНКВС ВО керував І.Д. Морозов);
3 березня 1937 р. – 10 січня 1939 р. – І.М. Корабльов;

10 січня 1939 р. – 1 червня 1941 р. – Б.К. Шаблинський.

Заступники начальника УНКВС ВО:

11 липня 1934 р. – 11 березня 1935 р. – Я.А. Пан;

11 березня 1935 р. – 3 січня 1937 р. – М.Т. Приходько;

3 січня 1937 – 14 липня 1937 р. – В.І. Окруй;

14 липня 1937 р. – 16 серпня 1937 р. – вакансія;

16 серпня 1937 р. – 3 березня 1938 р. – І.Д. Морозов;

3 березня 1938 р. – 7 вересня 1938 р. – вакансія;

7 вересня 1938 р. – 9 липня 1939 р. – А.Я. Пришивцин.

Помічники начальника УНКВС ВО:

1935 р. – 29 травня 1937 р. – І.Д. Морозов;

29 травня 1937 р. – 4 серпня 1937 р. – вакансія;

4 серпня 1937 р. – 15 березня 1938 р. – Г.Т. Донець;

15 березня 1938 р. – 8 квітня 1938 р. – вакансія;

8 квітня 1938 р. – 5 жовтня 1939 р. – М.С. Бутенко

Начальники Економічного відділу УДБ УНКВС ВО:

11 липня 1934 р. – 22 листопада 1934 р. – Н.Б. Едвабник;

22 листопада 1934 р. – 7 лютого 1936 р. – Я.І. Вронський;

1936 р. – 3 січня 1937 р. – Г.М. Нікельберг.

Начальник Іноземного відділку УДБ УНКВС ВО:

1935 р. – січень 1936 р. – Л.М. Весеньєв

Начальники Оперативного (2-го з 04.01.1937р.) відділку УДБ УНКВС ВО:

на 1 грудня 1935 р. – С.М. Семенов;

3 1 червня 1936 р. по 26 грудня 1936 р. – Н.Ц. Турбовський;

? - до 28 липня 1938 р. – Л.С. Корчагін;

17 вересня 1938 р. – 1938 р. – О.Й. Скороход.

Начальники 3-го (контррозвідального) відділу УДБ УНКВС ВО:

3 січня 1937 р. – 4 серпня 1937 р. – Й.Б. Фішер;

4 серпня 1937 р. – березень 1938 р. – Г.Б. Толчинський;

15 березня 1938 р. – 21 липня 1938 р. П.І. Токарев (офіційно призначений т.в.о. наказами НКВС УРСР);

7 квітня 1938 р. – 9 червня 1938 р. В.Д. Кочоров (офіційно призначений наказами НКВС СРСР, до виконання обов'язків не приступав);

3 липня 1938 р. – 22 жовтня 1938 р. – О.М. Запутьєв;

22 жовтня 1938 р. – січень 1939 р. – вакансія.

Заступники начальника 3-го (контррозвідального) відділу УДБ УНКВС ВО:

3 січня 1937 р. – літо 1937 р. В.Г. Фролов (офіційно до 26 лютого 1938 р.);

1938 р. – квітень 1938 – В.В. Калганов;

14 квітня 1938 р. – 3 липня 1938 р. – О.М. Запутьєв;

1939 р. – 1940 р. – О.П. Назаренко.

Начальники секретно-політичного (4-го з 04.01.1937 р.; 2-го – з січня 1939 р.) відділу УДБ УНКВС ВО:

11 липня 1934 р. – 27 серпня 1934 р. – І.Я. Бабич;

27 серпня 1934 р. – 4 серпня 1937 р. – А.М. Симхович;

¹² Гула С.А. Вказ. праця. С. 71.

4 серпня 1937 р. – 5 червня 1938 р. – О.М. Наєждин;

5 червня 1938 р. – 7 вересня 1938 р. – А.Я. Пришивцин;

1 вересня 1938 р. – 5 листопада 1940 р. – В.Ф. Майструк.

Помічники начальника секретно-політичного відділу УДБ УНКВС ВО:

11 липня 1934 р. – 2 вересня 1934 р. – вакансія;

2 вересня 1934 р. – 1935 р. – М.Л. Шприц;

15 червня 1935 р. – 26 квітня 1936 р. – Я.Я.

Денау.

11 липня 1934 р. – 2 вересня 1934 р. – вакансія;

2 вересня 1934 р. – 1935 р. – М.Л. Шприц;

15 червня 1935 р. – 26 квітня 1936 р. – Я.Я.

Денау.

Заступники начальника секретно-політичного відділу УДБ УНКВС ВО:

26 квітня 1936 р. – 20 квітня 1937 р. – Я.Я. Денау;

20 квітня 1937 р. – 4 серпня 1938 р. – вакансія;

4 серпня 1937 р. – 1 жовтня 1937 р. – С.А. Гінесін;

1 жовтня 1937 р. – 21 березня 1938 р. – вакансія;

21 березня 1938 р. – 28 серпня 1938 р. – Л.Н. Ширін-Шац;

28 серпня 1938 р. – 1939 р. – вакансія.

Начальники Особливого (5-го з 04.01.1937 р.) відділу УДБ УНКВС ВО

11 липня 1934 р. – 27 липня 1934 р. – вакансія;

27 липня 1934 р. – 25 липня 1935 р. –

М.Я. Детинко (т.в.о.);

1935 р. – лютий 1936 р. – І.Д. Морозов;

10 лютого 1936 р. – 3 січня 1937 р. –

А.І. Геплер;

1 січня 1937 р. – 23 липня 1937 р. – Б.С. Глузберг;

26 липня 1937 р. – 14 лютого 1938 р. – А.І. Міцул;

14 лютого – серпень 1938 р. – вакансія.

Помічники начальника Особливого відділу УДБ УНКВС ВО:

11 липня 1934 р. – 27 липня 1934 р. – М.Я. Детинко;

11 липня 1934 р. – 8 квітня 1936 р. – Б.С. Глузберг;

16 січня 1935 р. – 1936 – Г.Б. Толчинський.

Заступники начальника особливого (5-го) відділу УДБ УНКВС ВО:

8 квітня 1936 р. – 1 січня 1937 р. – Б.С. Глузберг;

1936 р. – 3 січня 1937 р. – В.Г. Фролов;

27 березня 1937 р. – квітень 1938 р. – Л.М. Весеньєв.

Начальники транспортного (6-го – з 04.01.1937 р.) відділу УДБ УНКВС ВО

16 червня 1935 р. – 9 листопада 1936 р. – Є.Є. Канєвський;

9 листопада 1936 р. – 3 січня 1937 р. – вакансія;

3-го січня 1937 р. – 11 липня 1937 р. – Г.М. Нікельберг;

11 липня 1937 р. – 13 серпня 1937 р. – вакансія.

Заступник начальника транспортного (6-го) відділу УДБ УНКВС ВО:

16 грудня 1935 р. – 13 серпня 1937 р. – М.А. Тульке.

Начальники обліково-статистичного (8-го (обліково-реєстраційного) – з 04.01.1938) відділу УДБ УНКВС ВО:

11 липня 1934 р. – грудень 1937 р. – Г.В. Шепеленко;

Грудень 1937 р. – 1938 р. – М.І. Перепеляк.

Начальники 11-го (водного) відділу УДБ УНКВС ВО:

24 серпня 1937 р. – 20.09.1938 р. – С.Г. Сокирко;

26 вересня 1938 р. – лютий 1939 р. – Я.М. Федоров.

Начальники 12-го відділу (оперативної техніки) УДБ УНКВС ВО:

17 лютого 1938 р. – 1938 р. – С.С. Рудинський.

Начальник сільськогосподарського відділу УДБ УНКВС ВО:

1 лютого 1938 р. – 20 лютого 1938 р. – В.В. Калганов.

Начальник 6-го (військового) відділу УНКВС ВО:

1938–1939 – О.П. Назаренко.

Начальник 9-го (сільськогосподарського) відділу ВО:

9 листопада 1938 р. – 1939 р. – А.В. Редер.

**Начальник 1-го спецвідділку
(обліково-реєстраційного) УНКВС ВО:**

1938 р. – ? – М.І. Перепеляк.

**Начальник 2-го спецвідділку (оперативної
техніки) УНКВС ВО:**

1938 р.–? – С.С. Рудинський.

Коменданти УНКВС ВО:

11 липня 1934 р. – квітень 1938 р. –
Л.Н. Бельський;

5 липня 1938 р. – 1 листопада 1939 р. – П.А.
Климчук.

СТИСЛІ БІОГРАФІЧНІ ВІДОМОСТІ ПРО КЕРІВНИЙ СКЛАД УДБ УНКВС ВО

Стислі біографічні довідки подаються в такому вигляді: прізвище, ім'я, по – батькові; рік народження та смерті; місце народження; заняття батьків; рік вступу до лав комуністичної партії (ВКП(б)); освіта (вказується лише ступінь освіти: нижча, середня, вища); цивільна професія; роки служби в російській імператорській армії (в довідках – у царській армії); роки служби в червоній гвардії і червоній армії (в довідках в РСЧА); час вступу до органів ЧК – ДПУ – НКВС; посада з якої був призначений на роботу до Вінниці; номер і дата наказу НКВС СРСР або УРСР по особовому складу (о/с) яким співробітник був призначений на посаду, або відкликаний з неї (вказується перша дата призначення; відомі авторам накази по о/с ДПУ-НКВС УСРР за 1934 р. номери не мають); дати деяких призначень встановлені за особовими справами (у такому випадку вказується «згідно до записів в особовій справі») або за різноманітними довідками (у цьому випадку – джерело не вказується); спеціальні звання державної безпеки (ДБ) у 1935–1938 рр.); нагороди, отримані до 1939 р.; посада перед арештом; орган, яким був засуджений (військова колегія Верховного суду (ВК ВС) або військовий трибунал військового округу (ВТ ВО); статті кримінального кодексу (КК), за якими був засуджений; якщо чекіст не зазнавав репресій, то в довідках про це не зазначається.

Бабич Ісай Якович (1902–1948). Народився у Бериславі Херсонської губернії в родині кравця. Єврей. Член ВКП(б) з квітня 1920 р. Освіта нижча. Працював друкарем. В ЧК з 1920 р. З 27 лютого 1932 р. – начальник СПВ Харківського

І.Я. Бабич

облвідділу ДПУ. З першої половини 1933 р. – начальник СПВ Вінницької області. 27 серпня 1934 р. наказом НКВС УРСР призначений начальником СПВ УДБ УНКВС Одеської області. Капітан ДБ (1936 р.), майор ДБ (1937 р.), генерал-лейтенант (1943 р.). Нагороджений орденом Червоної Зірки (1937 р.), знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (XV) (1932 р.).

Л.Н. Бельський

Полтавського оперативного сектора ДПУ. З 1932 р. – комендант Вінницького облвідділу ДПУ. З 11 липня 1934 р. – комендант УНКВС ВО. З квітня 1938 р. – начальник відділу Адміністративно-господарського управління НКВС УРСР. Лейтенант ДБ (1936 р.). Нагороджений орденом Червоної Зірки (1937 р.).¹³

О.М. Борисов

Борисов Олексій Михайлович (1900–1964). Народився в Санкт-Петербурзі в родині конторника. Росіянин. Член ВКП(б) з жовтня 1918 р. Освіта нижча. Служив у царській армії і РСЧА. В ЧК з 1921 р. З жовтня 1930 р. – начальник ОВ Повпредства ОДПУ по Східно-Сибірському краю, Іркутськ. З 29 березня 1932 р. – у розпорядженні відділу кадрів ОДПУ СРСР. З лю-

¹³ ГДА СБУ, ф. 12, оп.1. Службова картка на Бельського Л.Н.

того 1932 р. – начальник ОВ Вінницького облвідділу ДПУ. 3 жовтня 1932 р. – начальник ОВ Київського облвідділу ДПУ. 22 листопада 1934 р. наказом НКВС УСРР відкликаний до НКВС СРСР. 3 10 січня 1935 р. – заступник начальника ОВ УДБ УНКВС Куйбишевського краю. Капітан ДБ (1935). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (V) (1932 р.).

С.С. Брук

1931 р. – оперуповноважений СПВ ДПУ УСРР; з 7 серпня 1932 р. – помічник начальника СПВ Вінницького облвідділу ДПУ; з 25 січня 1934 р. – начальник 1-го відділку СПВ ДПУ УСРР (приступив 22 лютого 1932 р.). Перед арештом 11 липня 1937 р. – помічник начальника 4-го відділу УДБ НКВС УРСР. Капітан ДБ (1936 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (V) (1931 р.). Засуджений на смерть в особливому порядку і розстріляний у Москві.

Бутенко Микола Степанович (1899 – ?). Народився у селі Воскресенка Олександрійського повіту Катеринославської губернії у родині селянина. Українець. Член ВКП(б) з 1931 р. Освіта нижча. У 1920–1922 р в РСЧА. 3 травня 1922 р. в ДПУ. 3 липня 1933 р. по 8 квітня 1938 р. – начальник Теплицького РВ ДПУ Вінницької області. 8 квітня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 128 призначений т.в.о. помічника начальника УНКВС ВО. 28 травня 1938 р. наказом НКВС СРСР № 1302 призначений помічником начальника УНКВС ВО. 5 жовтня 1939 р. наказом НКВС СРСР № 1867 звільнений в запас. лейтенант ДБ (1936 р.). Старший лейтенант ДБ (1938 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (XV) (1938 р.)¹⁴.

¹⁴ ГДА СБУ (м. Вінниця). Особова справа № 6615.

¹⁵ ГДА СБУ (м. Київ), ф.12, спр. 3002.

Весеньєв-Шварцбург Леонід Мойсейович (1902-05.10.1938). 3 1935 р. – начальник Іноземного відділення УДБ УНКВС ВО. 27 березня 1937 р. наказом НКВС УРСР № 27 призначений заступником начальника 5-го відділу УДБ УНКВС ВО (з посади начальника іноземного відділку УДБ УНКВС ВО). Заарештований у квітні 1938 р. лейтенант ДБ (1936 р.). Засуджений ВК ВС СРСР до вищої міри соціального захисту. Розстріляний.

Я.І. Вронський-Шампоньєр

1934 р. наказом НКВС УСРР призначений начальником ЕКВ УДБ УНКВС ВО. Згідно з записів в особовій справі 7 лютого 1936 р. призначений помічником начальника УНКВС Чернігівської області. Старший лейтенант ДБ (1936 р.), капітан ДБ (1937 р.)¹⁵.

Геплер Авраам Ілліч (1902 – 08.06. 1939). Народився в Єлисаветграді Херсонської губернії у родині робітника. Єврей. Член ВКП(б) з 1926 р. Освіта: нижча. Працював прикажчиком. Служив у РСЧА у 1917–1918 рр. У ЧК з 1919 р. Згідно з записами в особовій справі: з 26 січня 1934 р. – начальник відділку ОВ ДПУ УСРР. 3 10 лютого 1936 р. – начальник ОВ УДБ УНКВС ВО. 3 січня 1937 р. наказом НКВС

А.І. Геплер

3 січня 1937 р. наказом НКВС

СРСР № 5 призначений начальником 5-го відділу УДБ УНКВС Київської області. 3 серпня 1937 р. – заступник начальника УНКВС Чернігівської області. 13 березня 1938 р. заарештований у Чернігові. Помер у лікарні київської в'язниці. Капітан ДБ (1936 р.)¹⁶.

С.А. Гінесін

дділу УДБ УНКВС ВО. 1 жовтня 1937 р. наказом НКВС УРСР № 369 призначений т.в.о. начальника 4-го відділу УДБ УНКВС Кам'янець-Подільської області. Старший лейтенант ДБ (1936 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (XV) (1938 р.).

Б. С. Глузберг (Боскіс)

Працював токарем. Служив у 1918 – 1920 рр. у РСЧА. У ЧК з листопаду 1920 р. Згідно з записами в особовій справі: 3 березня 1931 р. –

Гінесін Самуїл Абрамович (1904–1996).

Народився у Катеринославі. Єврей. Член ВКП(б) з 1930 р. Освіта середня. В РСЧА не служив. В ОДПУ з 1924 р. 3 1932 р. – начальник відділку СПВ Донецького облвідділу ДПУ. 4 серпня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 1337 призначений заступником начальника 4-го відділу

Глузберг (Боскіс)

Борис Самійлович (1897 – 25.09. 1938).

Народився у Клевені Рівненського повіту Волинської губернії у родині лісового брокера. Єврей. Член РСДРП(м) у 1916 – 1917 рр. Член ВКП(б) з 1932 р. (член РКП(б) у квітні 1919 р. – жовтні 1921 р. – виключений як колишній меншовик). Освіта нижча.

начальник відділку ОВ ДПУ УСРР. 3 31 березня 1933 р. – помічник начальника ОВ Вінницького облвідділу ДПУ. 3 11 липня 1934 р. до 8 квітня 1936 р. – помічник начальника ОВ УДБ УНКВС ВО. 3 1 грудня 1935 р. до 5 січня 1937 р. – начальник 1-го відділку ОВ УДБ УНКВС ВО. 3 8 квітня 1936 р. – заступник начальника ОВ УНКВС ВО. 3 1 січня 1937 р. – т.в.о. начальника ОВ УДБ УНКВС ВО. 3 січня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 5 призначений т.в.о. начальника 5-го відділу УДБ УНКВС ВО. Згідно з записами в особовій справі: з 5 січня 1937 р. – начальник 5-го відділу УДБ УНКВС ВО. 23 липня 1937 р. – відряджений до НКВС УРСР. 26 липня 1937 р. – наказом НКВС УРСР № 291 призначений начальником 5-го відділу УДБ УНКВС Одеської області. 23 лютого 1938 р. заарештований в Одесі. 25 вересня 1938 р. ВК ВС СРСР за статтями 54-1 «а», 54-8, 54-11 КК УРСР засуджений на смерть. Розстріляний у Києві. Старший лейтенант ДБ (1936 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (XV) (1932 р.)¹⁷.

Г.А. Клювгант-Гришин

призначений заступником начальника УНКВС Харківської області (з посади заступника начальника УНКВС Київської області). 3 30 червня 1937 р. – т.в.о. начальника УНКВС Одеської області. 20 липня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 1516 призначений начальником УНКВС ВО. 1 серпня 1937 р. прийняв справи начальника УНКВС Вінницької області. 20 серпня 1937 р. – заарештований

Гришин (Клювгант-Гришин) Григорій Аркадійович (Аронович) (01.06.1903 – 02.09.1939).

Народився в Одесі в родині співця в синагозі. Єврей. Член ВКП(б) з червня 1920 р. Освіта: нижча. Працював конторником. В РСЧА з 1919 до 1921 р. В ЧК з лютого 1921 р. 27 березня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 419 призначений заступником

¹⁶ ГДА СБУ, (м.Чернігів), особова справа 1723; ГДА СБУ (м. Чернігів), спр. 17740 – 4; Лисенко О. Маніпуляція компрометуючою інформацією як метод фальсифікації слідства в умовах Великого терору (на прикладі архівно-кримінальної справи на А. Геплера) // 3 архівів ВУЧК-ГПУ- НКВД-КГБ. 2021. № 1. С. 163-185

¹⁷ ГДА СБУ (м. Одеса), особова справа №2250; ГДА СБУ (м. Одеса), спр. 026907; Бажан О., Золотарьов В. «Знавець інформаційно-чекістської справи» (Начальник Особового відділу УДБ УНКВС по Одеській області Борис Глузберг) // Південний захід. Одесика. Історико-краєзнавчий науковий альманах. Вип. 27. Одеса: Друкарський дім, 2019. С. 110 – 123.

у Києві. 2 червня 1939 р. ВТ військ НКВС Московської області за ст. 58-1 "а", 58-8, 58-11 КК РРФСР засуджений на смерть. Розстріляний у Москві. Капітан ДБ (1935 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (XV) (1932 р.)¹⁸.

Денау Ян Янович (1898–1974). Народився у Курляндській губернії у селянській родині. Латись. Член ВКП(б) з листопада 1919 р. Освіта нижча. Працював ливарником і помічником бухгалтера. Служив у російській армії та у 1918–1919 у РСЧА. В ЧК з 1920 р. Згідно записів в особовій справі: з 20 грудня 1934 р. – начальник Могилів-Подільського РВ НКВС Вінницької області (до виконання обов'язків приступив 05 січня 1935 р.); з 15 червня 1935 р. – помічник начальника СПВ УДБ УНКВС ВО. З 26 квітня 1936 р. – заступник начальника СПВ УДБ УНКВС ВО. 20 квітня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 555 відкликаний до НКВС СРСР. 2 червня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 891 призначений заступником начальника 11-го відділку 4-го відділу ГУДБ НКВС СРСР. Старший лейтенант ДБ (1936 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (XV) (1937 р.).

Я.Я. Денау

М.Я. Детинко

Детинко Мойсей Якович (1902 – 22.09.1938). Народився в Острозі Волинської губернії в родині кравця. Єврей. Кандидат у члени ВКП(б) з 1930 р. Освіта нижча. Служив у 1920–1922 рр. в РСЧА. В ДПУ з 1922 р. Згідно з записами з особової справи: з 1929 р. – уповноважений контррозвідального відділу ДПУ УСРР. З вересня 1930 р. – уповноважений, а з травня

1931 р. – помічник начальника Особливого відділку Вінницького оперсектора ДПУ. З 20 лютого 1932 р. – помічник начальника ОВ Вінницького облвідділу ДПУ. З 27 липня 1934 р. – виконуючий Т.в.о. ОВ УДБ УНКВС ВО. З 25 липня 1935 р. – начальник відділку ОВ УДБ НКВС УРСР. З 27 березня 1937 р. – начальник відділку 3-го відділу УДБ НКВС УРСР. Старший лейтенант ДБ (1936). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (XV) (1937 р.). Заарештований 23 лютого 1938 р. ВК ВС СРСР засуджений на смерть за статтями 54-1 п.«б», 54-8, 54 – 11 КК УРСР. Розстріляний у Києві¹⁹.

Донець Георгій Тихонович (1899–1960). Народився в Мерефі Харківської губернії в родині селянина. Українець. Член ВКП(б) з січня 1919 р. Освіта нижча. Працював токарем. В РСЧА у 1917 – 1920 рр. В ЧК у травні-вересні 1920 р. і з червня 1921 р. До 3 січня 1937 р. – начальник транспортного відділу УДБ УНКВС Чернігівської області. Посада у січні – серпні 1937 р. – невідома. 4 серпня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 1338 призначений помічником начальника УНКВС ВО «як колишній начальник 6-го відділу УДБ НКВС Чернігівської області». 15 березня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 79 призначений т.в.о. начальника Управління шосейних доріг НКВС УРСР. Капітан ДБ (1936 р.), генерал-майор технічних військ (1943 р.).

Г.Т. Донець

Н.Б. Едвабник

Едвабник Наум Борисович (1902 - ?). Народився в Генічеську Таврійської губернії у родині службовця. Єврей. Член ВКП(б) з 1927 р. Освіта: нижча. В ЧК з січня 1920 р. З 1932 р. – помічник начальника ЕКУ ДПУ УСРР. З 1933 р. – начальник ЕКВ Вінницької області. З 11 липня 1934 р. – начальник

¹⁸ ГДА СБУ (м. Вінниця), особова справа №7542; ГДА СБУ (м. Київ), ф.6, спр. 49732 фп; ГДА СБУ (м. Київ), ф.12. Службова картка Ключвант-Гришина Г.А.; Золотарьов В. Жертва «беріївської відлиги»: сторінки біографії капітана державної безпеки Григорія Аркадійовича Ключванта-Гришина // З архівів ВУЧК – ГПУ – НКВД – КГБ. 2014. № 2. С. 407-442

¹⁹ ГДА СБУ (м. Київ), ф.12, спр. 2381.

ЕКВ УДБ УНКВС ВО. 22 листопада 1934 р. наказом НКВС УРСР призначений начальником ЕКВ УДБ УНКВС Одеської області. Капітан ДБ (1936 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (XV) (1934 р.). 31 березня 1939 р. наказом НКВС СРСР № 649 звільнений з посади начальника ДТВ ГУДБ НКВС Ярославської залізниці. Заарештований навесні 1939 р. Звільнений з-під варти наприкінці 1939 року.

Запутряєв Олександр Михайлович (08.1903–?). Народився у селі Боровиці Ржевського повіту Тверської губернії в родині селянина-середняка. Росіянин. Член ВКП(б) з 1924 р. Освіта вища юридична. Працював пастухом, вантажником, пожежником. В ОДПУ з червня 1931 р. 14 березня 1938 р. наказом НКВС СРСР № 600

О.М. Запутряєв
(тюремне фото)

з посади заступника начальника 14-го відділку 3-го відділу УДБ УНКВС Ленінградської області відряджений до НКВС УРСР. З 14 квітня 1938 р. – т.в.о. заступника начальника 3-го відділу УДБ УНКВС ВО. За власним зізнанням з 19-го по 30-го квітня 1938 р. очолював Жмеринську міжрайонну оперативно-слідчу групу УНКВС Вінницької області. З липня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 431 з посади т.в.о. заступника начальника 3-го відділу УДБ УНКВС ВО призначений т.в.о. начальника 3-го відділу УДБ УНКВС ВО. 22 жовтня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 697 призначений виконуючим обов'язки заступника начальника 3-го відділу УДБ НКВС УРСР з посади т.в.о. заступника начальника 3-го відділу УДБ УНКВС ВО. 22 липня 1939 р. звільнений з НКВС СРСР. Молодший лейтенант ДБ (1936 р.) Лейтенант ДБ (23 серпня 1938 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (XV) (1938 р.). Перед арештом 2 лютого 1940 р. – старший інспектор при директорі Кировського заводу (м. Ленінград). 6 травня 1941 р. ВТ НКВС КВО засуджений на смерть за ст. 206 – 17 п. «б» КК УРСР. 24 липня 1941 р. ВК ВС СРСР смертний вирок замінила на 10 років позбавлення волі. У 1942 р. відправлений на фронт²⁰.

²⁰ ГДА СБУ (м. Вінниця), спр. 7536.

²¹ ГДА СБУ (м. Київ), ф.12, оп.1, спр. 1725

Ізвеков Микола Олександрович (17.04.1894– 04.1946). Народився у Калусі у родині поліцейського. Росіянин. Освіта нижча. Член ВКП(б) з жовтня 1918 р. Працював складачем у друкарні. В ЧК з травня 1918 р. З 13 березня 1930 р. – начальник Рязанського окружного відділу ОДПУ. У травні – вересні 1932 р. – навчався на курсах удосконалення керівного складу ОДПУ. Згідно з записами в особовій справі з 3 листопада 1932 р. по 8 травня 1933 р. – 2-й заступник начальника Вінницького обласного відділу ДПУ. 8 травня 1933 р. призначений начальником Житомирського міського відділу ДПУ і Особливих відділів ОДПУ 8-го стрілецького корпусу, 44-ї стрілецької дивізії і 5-ї кавалерійської дивізії. Капітан ДБ (1936 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ(V) (1930 р.). 10 серпня 1938 року звільнений з посади заступника начальника Управління робітничо-селянської міліції НКВС УРСР і НКВС взагалі «за зв'язок з ворогами народу у Дніпропетровську і як син поліцейського». Помер у Москві.

Калганов Василь Васильович (1905–?). Народився в Чернігові в родині робітника. Росіянин. Член ВКП(б) з 1928 р. Освіта нижча. Працював чорноробом. Служив в РСЧА у 1919–1920 рр. В ЧК з 1920 р. З квітня 1932 р. – уповноважений ЕКУ ДПУ УСРР. З червня 1932 р. – уповноважений ЕКВ Вінницького облвідділу ДПУ; з вересня 1935 р.

В.В. Калганов

– начальник 2-го відділку ЕКВ УДБ УНКВС ВО; з 1937 р. – начальник 4-го відділку 3-го відділу УДБ УНКВС ВО; з 3 лютого 1938 р. по 20 лютого 1938 р. – начальник сільськогосподарського відділу. У 1938 – квітні 1938 р. – заступник начальника 3-го відділу УДБ УНКВС ВО. 20 квітня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 167 призначений т.в.о. начальника 10-го відділку 3-го відділу УДБ НКВС УРСР (з посади начальника відділку 3-го відділу УДБ УНКВС ВО). Лейтенант ДБ (1936 р.)²¹.

Канєвський

Юхим Еммануїлович (1901 – 28.01.1940). Народився у Пирятині Полтавської губернії у родині службовця. Єврей. Член ВКП(б) з 1927 р. (у 1918–1919 рр. – член осередку єврейської компартії у м. Пирятин, згодом член РКП(б) у 1920–1921 рр. (виключений «за відірваність від мас»). Освіта середня. В ЧК з 1919 р. З 16 липня 1934 р. – начальник Бердичівського міськвідділу НКВС і ОВ НКВС 3-ї кавалерійської і 10 стрілецької дивізії. 16 червня 1935 р. наказом НКВС СРСР № 401 начальником ТВ УДБ УНКВС ВО. 9 листопада 1936 р. наказом НКВС СРСР № 401 призначений начальником ТВ УДБ УНКВС Челябінської області. Капітан ДБ (1936 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК – ДПУ (XV) (1933 р.), орденом Знак Пошани, (1937 р.). Перед арештом 10 травня 1939 р. – начальник Темниковського табору НКВС. 21 жовтня 1939 р. ВТ військ НКВС Уральського ВО засуджений на смерть за ст. 193-17 КК РРФСР. Розстріляний.

Ю.Е. Канєвський

Климчук Петро Антопович (18.12.1908 - ? після 1986 р.). Народився с. П'ятничани Вінницького повіту Подільської губернії у селянській родині. Українець. Освіта нижча. Член ВКП(б). Працював сезонним робітником, вантажником. З 1930 р. служив в РСЧА. З 18 квітня 1933 р. – вахтер Вінницького облвідділу ДПУ.

П. Климчук

З 1935 р. – черговий помічник коменданта, а з 5 липня 1938 р. – в.о. коменданта, а з 25 січня 1939 р. – комендант УНКВС ВО. Старшина. Молодший лейтенант ДБ (1939 р.) 1 листопада 1939 р. відряджений до Луцька на посаду т.в.о. коменданта УНКВС. З 20 грудня 1939 р. – комендант УНКВС по Рівненській області²².

Корабльов Іван Михайлович (1899 - ? – після 1956).

Народився у в селі Місіно Холмського повіту Псковської губернії в родині селянина-бідняка. Росіянин. Член ВКП(б) з 1919 р. Освіта: нижча. Працював токарем. В РСЧА у 1919–1920 рр. В ЧК з грудня 1920 р. З 1 вересня 1937 р. – помічник начальника 3-го відділу УДБ УНКВС Вінницької області. 7 лютого 1938 р. відкликаний до НКВС СРСР. З березня 1938 р. наказом НКВС СРСР № 501 призначений начальником УНКВС Вінницької області. 14 січня 1939 р. наказом НКВС СРСР № 98 звільнений з посади та відкликаний до НКВС СРСР. 30 січня 1939 р., втративши посаду начальника УНКВС здійснив спробу самогубства (двічі стріляв у себе з пістолета). З 25 травня 1939 р. – заступник начальника табору НКВС та будівництва Архангельського целюлозно-паперового комбінату НКВС. 18 травня 1940 р. – заарештований. 6 травня 1941 р. військовим трибуналом військ НКВС Київського військового округу засуджений на смерть за ст. 206-17 «б» КК УРСР. 24 червня 1941 р. ВК ВС СРСР знизилася покарання до 10 років позбавлення волі. Старший лейтенант ДБ (1936 р.), капітан ДБ (1937 р.), майор ДБ (1938 р.). Нагороджений орденом Знак пошани (1937 р.), знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (XV) (1933 р.).

І.М. Корабльов
(тюремне фото)

Корчагін Лель Савович (1901 - ? після 1984). Народився в Катеринославі. 23 липня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 489 з посади т.в.о. начальника 2-го відділення УДБ УНКВС ВО відкликаний до НКВС СРСР. Лейтенант ДБ (1936 р.).

Л.С. Корчагін

²² Жив'юк А. Один із «perpetrators»: комендант УНКВД-УМГБ-УКГБ Петро Климчук // З архівів ВУЧК – ГПУ – НКВД – КГБ. № 2. 2019. С. 5- 43.

Кочоров Валеріан Дмитрович (1906 - ?). Народився в Бердянську Таврійської губернії. Росіянин. Член ВКП(б) з 1930 р. В ДПУ з 1932 р. 7 квітня 1938 р. наказом НКВС СРСР № 812 призначений начальником 3-го відділу УДБ УНКВС ВО (з посади начальника 6-го відділку 3-го відділу УДБ УНКВС Ленінградської області). 9 червня 1938 р. наказ НКВС СРСР № 812 про призначення Кочорова начальником 3-го відділу УДБ УНКВС ВО відмінений. Чи приїздив до Вінниці – невідомо. Лейтенант ДБ (1937 р.).

В.Д. Кочоров

В.Я. Лєвоцький **Лєвоцький Василь Якович (11.1896 – 06.10. 1941)**. Народився у м. Щигри Курської губернії в родині пакувальника тютюнової фабрики. Росіянин. Освіта нижча. Член РСДРП(б) з березня 1916 р. (у 1915–1916 рр. – анархіст). Працював електромонтером. Учасник Першої світової війни. В РСЧА з 1917 р. В ЧК з грудня 1919 р. 3 15 вересня 1930 р. – начальник Сумського оперативного сектора ДПУ. 3 1 лютого 1932 р. – начальник Вінницького оперативного сектора ДПУ. Згідно із записами в особовій справі з 25 лютого 1932 р. до 21 вересня 1932 р. – начальник Вінницького обласного відділу ДПУ. 3 21 вересня 1932 р. по 1 квітня 1933 р. – співробітник резерву ДПУ УСРР. Політбюро ЦК КП(б)У звільнило Лєвоцького з посади начальника Вінницького облвідділу ДПУ лише 19 листопада 1932 р. 3 1 квітня 1933 р. – начальник Полтавського міського відділу ДПУ Харківської області. Майор ДБ (1936 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ(V) (1930 р.). Перед арештом 28 червня 1938 р. – начальник Пермського МВ НКВС Свердловська область. 31 травня 1939 р. ВК ВС СРСР засуджений за статтями 58-7, 58-11 КК РРФСР до 20 років позбавлення волі. Помер у таборі.

Леопольд (Ройтман) Данило Самійлович (1901 – 19.04.1939). Народився у селі Сесени Бессарабської губернії у родині дрібного торговця. Єврей. Член ВКП(б) з квітня 1920 р. Освіта нижча. Працював слюсарем. Служив у РСЧА у 1917 – 1919 рр. У ЧК з квітня 1920 р. 3 15 серпня 1931 р. – начальник Іноземного відділу ДПУ УСРР. Згідно з записами в особовій справі: з 29 жовтня 1932 р. – начальник ОВ Вінницького облвідділу ДПУ. 23 березня 1934 р. – начальник ОВ Донецького облвідділу ДПУ. Перед арештом 31 липня 1938 р. – начальник Дорожньо-транспортного відділу ГУДБ НКВС Південної залізниці, Харків. Капітан ДБ (1936 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (V) (1932 р.). 19 квітня 1939 р. ВК ВС СРСР засуджений на смерть ст. 58-1; ст. 58-8; ст. 58-11 КК РРФСР і розстріляний у Москві²³.

Д.С. Леопольд
(Ройтман)

З.Г. Лунев-Мінц

Лунев-Мінц Зиновій Григорович (Гершович) (1900 - ?). Народився в Кременчуці в родині прикажчика. Єврей. Член ВКП(б) з 1926 р. Освіта нижча. Працював конторником. В ЧК з вересня 1921 р. Згідно з записами в особовій справі: з 17 січня 1930 р. – помічник начальника Херсонського окрвідділу ДПУ. 3 24 вересня 1930 р. – помічник начальника, а з 16 грудня 1931 р. – начальник Особливого відділку 6-го (Вінницького) оперсектора ДПУ. 3 лютого 1932 р. – в.п. начальника Особливого відділу Вінницького облвідділу ДПУ. 3 2 березня 1932 р. – помічник начальника 3-го відділу Особливого відділу ДПУ УСРР і Українського ВО. Старший лейтенант ДБ (1936 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (XV) (1937 р.). Перед арештом 2 вересня 1937 р. – співробітник резерву НКВС УРСР. 16 грудня 1937 р. особливою нарадою НКВС СРСР засуджений до 5 років позбавлення волі²⁴.

²³ ГДА СБУ (м. Харків), особова справа № 8219.

²⁴ ГДА СБУ, Київ, ф. 12, спр. 2280; *Бажан О., Золотарьов В.* Організатор вбивства генерал-хорунжого армії УНР В. Оскілка або послужний список чекіста Зиновія Лунева-Мінца // Краєзнавство. 2019. № 2. С. 161-175.

Майструк Володимир Федорович (1903 - 1976).

Народився в Проскуріві в родині робітника. Українець. Член ВКП(б) з червня 1928 р. Освіта: нижча. Працював робітником. В ОДПУ з 1932 р. З 28 червня 1937 р. – начальник Оришинського РВ НКВС. З 1 листопада 1937 р. – начальник 1-го відділу 4-го відділу УДБ УНКВС ВО. Згідно записів в особовій справі з 1 вересня 1938 р. – виконуючий обов'язки начальника 4-го відділу УДБ УНКВС ВО. 26 вересня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 637 призначений виконуючим обов'язки начальника 4-го відділу УДБ УНКВС ВО. Згідно записів в особовій справі 1 травня 1939 р. призначений начальником 2-го (СПВ) відділу УДБ УНКВС ВО. 5 листопада 1940 р. призначений заступником начальника УНКВС Ворошиловградської області. 5 травня 1941 р. – заарештований, обвинувачувався за ст. 206-17 п «б» КК УРСР. 22 травня 1941 р. звільнений з-під варти під підписку про невиїзд. 18 серпня 1941 р. кримінальну справу припинено. Молодший лейтенант ДБ (1936 р.), лейтенант ДБ (1939 р.), старший лейтенант ДБ (1941 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (ХВ) (1938 р.)²⁵.

В.Ф. Майструк

Морозов Ігнатій Дмитрович (1898 – 26.07.1940).

Народився у селі Ольховець Веневського повіту Тульської губернії у родині вантажника. Член ВКП(б) з квітня 1919 р. Освіта: нижча. Працював прикажчиком у магазинах. В ЧК у квітні – серпні 1919 р. і з квітня 1920 р. В РСЧА у 1919-1920 р., був поранений. З травня 1927 р. – помічник начальника 25-го Молдавського прикордонного загону ОДПУ, Тирасполь. З 19 липня 1930 р. – помічник начальника з секретно-оперативної частини 23-го Кам'янець-Подільського прикордонного загону ОДПУ. З 15 червня 1932 р. – начальник 22-го Волоцького прикордонного загону ОДПУ, Вінницька область. З 20 червня 1935 р. в резерві Головного управління прикордонних і внутрішніх військ НКВС СРСР. З 1935 р. до 10 лютого 1936 р. – начальник ОВ УНКВС Вінницької області і, за сумісництвом, начальник ОВ ГУДБ НКВС 17-го стрілецького корпусу і 24-ї стрілецької дивізії. З 1935 р. (?) до 29 травня 1937 р. – помічник начальника УНКВС Вінницької області. 29 травня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 819 призначений начальником 2-го (оперативного) відділу УДБ НКВС УРСР (фактично очолював відділ до середини червня 1937 р.) 16 серпня 1937 р. - наказом НКВС СРСР № 1443 призначений заступником начальника УНКВС Вінницької області. Після арешту Г.А. Гришина керував роботою УНКВС Вінницької області, хоча на посаду т.в.о. начальника УНКВС наказами НКВС СРСР і УРСР не призначався. З березня 1938 р. - наказом НКВС СРСР № 501 відкликаний з поста заступника начальника УНКВС ВО у розпорядження НКВС СРСР. З 28 березня 1938 р. – начальник 6-го (військового) відділу 1-го Управління НКВС СРСР. Перед арештом 4 квітня 1939 р. – заступник начальника слідчої частини НКВС СРСР. 24 квітня 1940 р. – ВК ВС СРСР засуджений на смерть. Розстріляний у Москві. Капітан ДБ (1936 р.), майор ДБ (1937 р.). Нагороджений орденом Червоної Зірки (1937 р.), знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (ХВ) (1932 р.)²⁶.

І.Д. Морозов

Мицұл Олександр Іванович (1898 -?). Народився в Одесі в родині селянина. Молдованин. Член ВКП(б) з 1919 р. Освіта: нижча. Працював токарем. Служив в РСЧА у 1918–1921 рр. В ЧК з 1921 року. З 25 грудня 1936 р. – начальник Краматорського МВ НКВС Донецької області. 26 липня 1937 р. наказом НКВС УРСР № 291 призначений начальником 5-го відділу УДБ УНКВС ВО. 14 лютого 1938 р. наказом НКВС СРСР № 270 призначений начальником Управління шосейних доріг НКВС СРСР. Старший лейтенант ДБ (1936 р.).

²⁵ Подкур Р.Ю. «Наша партія є державною партією, партія, що керує державою...» - виконавець партійних рішень Компартії - полковник держбезпеки В. Майструк // 3 архівів ВУЧК-ГПУ-НКВД-КГБ. 2018. № 1. С. 5-71.

²⁶ Шаповал Ю.І., Пристайко В.І., Золотарьов В.А. ЧК – ГПУ – НКВД в Україні: особи, факти, документи. К.: Абрис, 1997. С. 519-520.

**Надеждін (Хайма)
Олександр Михайлович**

(1903–1955). Народився в Одесі в родині конторника. Єврей. Член ВКП(б) з ?. Освіта нижча. В ЧК з 1920. З 12 лютого 1929 р. – старший уповноважений обліково-повідомного відділку Чернігівського окрвідділу ДПУ. З 1 липня 1930 р. – уповноважений секретного відділу Вінницького окрвідділу ДПУ. З 27 лютого 1932 р. – уповноважений, а з 11 вересня 1932 р. – начальник відділку секретно-політичного відділу Вінницького облвідділу ДПУ. З 5 квітня 1933 р. – начальник 1-го відділку Харківського облвідділу ДПУ. З 1 березня 1936 р. – заступник начальника СПВ УДБ УНКВС Одеської області. 1 травня 1937 р. – відкликаний до НКВС УРСР. 4 серпня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 1338 призначений начальником 4-го відділу УДБ УНКВС ВО. 5 червня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 343 відкликаний у розпорядження відділу кадрів НКВС УРСР. 5 червня 1938 р. заарештований. 29 жовтня 1939 р. особливою нарадою при НКВС СРСР засуджений до 5 років позбавлення волі. Старший лейтенант ДБ (1936 р.). 27 січня 1955 р. зарубав сокирою дружину і покінчив життя самогубством²⁷.

О.М. Надеждін
(Хайма)
(тюремне фото)

Назаренко Олександр Петрович (1899 - 1967). Народився у Біловодську Старобільського повіту Харківської губернії у родині селянина. Українець. Член ВКП(б) з 1930 р. Освіта нижча. Працював шахтарем. В ДПУ з 1928 р. З 1934 р. – начальник Старо-Ушицького райвідділу НКВС, Вінницька область. З 1936 р. – начальник Ярмолинецького райвідділу НКВС, Вінницька область. З 1937 р. – начальник Жмеринського райвідділу НКВС, Вінницька область. 22 квітня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 180 призначений – начальником Гайсинського райвідділу НКВС, Вінницька область. З 1938 р. – т.в.о. начальника 6-го відділу УНКВС Вінницької області. У 1939 – 1940 рр. – заступник начальника 2-го (секретно-політичного) відділу УДБ УНКВС Вінницької області. Лейтенант ДБ (1936 р.).

²⁷ ГДА СБУ (м. Вінниця), особова справа № 6749.

²⁸ ГДА СБУ (м. Вінниця), особова справа № 7544; ГДА СБУ, ф. 12. Службова картка на Окруя В.І.

**Нікельберг Григорій
Мойсейович (1900 - 1971).**

Народився у родині службовця. Єврей. Член ВКП(б) з 1927 року. Служив у РСЧА у 1919–1921 рр. З 1935 р. – начальник ЕКВ УДБ УНКВС Дніпропетровської області. З зими 1936 р. – начальник ЕКВ УДБ УНКВС ВО. З січня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 5 призначений 6-го відділу УДБ УНКВС ВО. 11 липня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 1150 відкликаний до НКВС СРСР. 2 серпня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 1322 відрядження до НКВС СРСР скасовано. 19 листопада 1937 р. наказом НКВС СРСР № 2019 призначений заступником начальника ДТВ ГУДБ НКВС Південно-Західної залізниці. Старший лейтенант ДБ (1936 р.).

Г.М. Нікельберг

В.І. Окруй

Окруй Володимир

Іванович (02.04.1894 – 31.10.1937). Народився у Радомі Радомської губернії (нині у складі Польщі) у родині коваля на залізниці. Поляк. Член ВКП(б) з лютого 1919 р. Працював слюсарем на заводі. Учасник Першої світової війни. У 1917–1921 рр. служив у РСЧА.

В ЧК з жовтня 1921 р. Служив у Подільській губ. ЧК (з 29 листопада 1921 р. – заступник начальника, а з 5 квітня 1922 р. – начальник економічного відділу). З 28 квітня 1922 р. по 10 березня 1923 р. – начальник Могилівського повітового / прикордонного загону ДПУ. З 11 квітня 1935 р. – заступник начальника УНКВС Дніпропетровської області. З січня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 5 призначений заступником начальника НКВС Вінницької області. Згідно записів в особовій справі 14 липня 1937 р. відряджений до НКВС УРСР. З 17 липня 1937 р. – начальник Коростенського окрвідділу НКВС Київської області. 4 серпня 1937 р. – заарештований. 29 жовтня 1937 р. засуджений ВК ВС СРСР за ст. 54-1 «а», 54-6 КК УРСР на смерть. Розстріляний у Києві. Капітан ДБ (1935 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (XV) (1932 р.)²⁸.

Орлов Данило Володимирович (Давид Вульффович Подільський) (1902–22.09.1938). Народився у с. Посад Крюков Кременчуцького повіту Полтавської губернії в родині механіка торгівельної фірми «Зінгер». Єврей. Член ВКП(б) з 1919 р. Самоучка. Працював робітником сцени і декоратором. В РСЧА у 1918 – 1922 рр. В ДПУ з травня 1922 р. Згідно з записами в особовій справі: з 1 травня 1931 р. – помічник начальника Дніпропетровського оперсектора ДПУ. З 25 лютого 1932 р. – начальник ЕКВ Вінницького облвідділу ДПУ, 23 листопада 1932 р. – відкликаний до ДПУ УСРР. З 24 грудня 1932 р. – начальник 2-го відділу Економічного управління ДПУ УСРР. Перед арештом 17 березня 1938 р. – начальник 3-го відділу УДБ УНКВС Донецької області. Капітан ДБ (1936 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК – ДПУ (ХV) (1932 р.), орденом Червоної Зірки (1937 р.). 22 вересня 1938 р. ВК ВС СРСР засуджений на смерть за ст. 54-7, 54-8, 54-11 КК УРСР. Розстріляний у Києві²⁹.

Д.В. Орлов

Орловський-Горощик Василь Михайлович (1896 – 11.10.1937). Народився у Гродно в родині столяра. Білорус. Кандидат в члени ВКП(б) з 1932 р. (член РКП(б) з 1921 р. – виключений за пиятику і бюрократизм). Освіта: середня. Працював писарем. Служив у РСЧА у 1919-1921 роках. В ЧК з червня 1921 р. Згідно з записами в особовій справі: з 15 жовтня 1931 р. – помічник начальника ОВ Київського оперативного сектора ДПУ. З 20 лютого 1932 р. – помічник начальника ОВ Вінницького облвідділу ДПУ. З липня 1933 р. – помічник начальника ОВ 2-ї окремої механізованої бригади, Київська область. Перед арештом у серпні 1937 р. – заступник начальника 3-го відділу УДБ УНКВС Донецької області. Засуджений на

смерть в особливому порядку і розстріляний. Старший лейтенант ДБ (1936 р.) Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (ХV) (1937 р.)³⁰.

Осинін-Вінницький Григорій Маркович (1899 – 27.01.1940). Народився у колонії Грос-Лібенталь Одеського повіту Херсонської губернії в родині кравця. Єврей. Член ВКП(б) з травня 1920 року. Освіта нижча. Працював прикажчиком. В РСЧА у 1917 – 1918 роках. В ЧК з квітня 1919 р. З квітня 1931 р. – начальник СПВ Полтавського оперсектора ДПУ. З весни 1932 р. по першу половину 1933 р. – начальник СПВ Вінницького облвідділу ДПУ. З 1933 р. – начальник СПВ Харківського облвідділу ДПУ. До 13 червня 1938 р. – заступник начальника УНКВС Далекосхідного краю і начальник ОВ НКВС Особливої Червонопрапорної Далекосхідної армії. 14 липня 1938 р. заарештований. 26 січня 1940 р. ВК ВС СРСР засуджений на смерть. Розстріляний у Москві. Капітан ДБ (1936 р.), майор ДБ (1937 р.). Нагороджений орденом Леніна (1937 р.), знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (ХV) (1932 р.).

Г.М. Осинін-Вінницький

Я.А. Пан

Пан Яків Аронович (Іванович) (03.08.1895 – 03.1939). Народився у Києві (за іншими даними у Бердичеві) у родині службовця. Єврей. Член ВКП(б) з жовтня 1917 р. Освіта середня. 6 років працював зубним техніком. Учасник Першої світової війни. В РСЧА з жовтня 1917 р. В ЧК з листопада 1919 р. З 25 лютого 1932 р. – начальник ЕКВ Київського облвідділу ДПУ. З 1932 р. (не раніше травня, не пізніше грудня) – заступник начальника Вінницького облвідділу ДПУ. З 11 липня 1934 р. – заступник начальника УНКВС Вінницької області. 7 квітня 1935 р. наказом НКВС СРСР

²⁹ ГДА СБ України (м. Донецьк), спр. 828- 2с.

³⁰ ГДА СБУ (м. Донецьк), особова справа № 827-2ф.

№ 212 призначений заступником начальника Адміністративно-господарського управління НКВС УСРР з посади заступника начальника УНКВС ВО. Перед смертю у 1939 р. – помічник начальника УНКВС Курської області. Капітан ДБ (1936 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (XV) (1932 р.)

Перепеляк Михайло Іванович (1907 - ?). Член ВКП(б) з 1939 р. Освіта незакінчена середня. Служив в УНКВС ВО: з 1934 р. – оперуповноважений обліково-статистичного відділку; з кінця 1937 р. – начальник 8-го (обліково-реєстраційного) відділку, з літа 1938 р. – начальник 1-го спецвідділу. Сержант ДБ (1936 р.), молодший лейтенант ДБ (1939).

А.О. Петерс

З листопада 1931 р. – помічник начальника відділу кадрів ДПУ УСРР. З березня 1932 р. – начальник ОВ Вінницького облвідділу ДПУ. З 3 серпня 1932 р. – начальник міліції Одеської області. Капітан міліції (1936 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (XV) (1932 р.). Перед арештом 27 лютого 1938 р. – начальник УНКВС Полтавської області. 26 вересня 1939 р. засуджений до 2,5 років позбавлення волі умовно. 25 січня 1940 р. справу припинено.

М.Т. Приходько

З 11 липня 1934 р. – помічник начальника Економічного відділу УДБ НКВС УСРР. 11 бе-

³¹ЦДАВО України, ф. 287, оп.7, спр. 1323.

³²ГДА СБУ (м. Вінниця), особова справа № 6598.

резня 1935 р. наказом НКВС СРСР № 141 призначений заступником начальника УНКВС Вінницької області. 3 січня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 5 звільнений з посади і відкликаний у розпорядження НКВС СРСР. 26 лютого 1937 р. наказом НКВС СРСР № 271 призначений начальником Миколаївського міськвідділу НКВС. З 27 серпня 1937 р. – т.в.о. наркома внутрішніх справ Молдавської АРСР. З 1 жовтня 1937 р. по 26 лютого 1938 р. – начальник УНКВС Кам'янець-Подільської області. У 1940 р., будучи начальником пароплавства в Астрахані, засуджений до 3-х років позбавлення волі за аварію, відбував покарання в таборах. З 1941 р. на роботі в НКВС. Капітан ДБ (1935). Нагороджений орденом Червоної Зірки (1937 р.), знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (V) (1931)³¹.

Пришивцин Антон Якович (1905 - ? – після 1957). Народився в Маріуполі в родині слюсаря. Українець. Член ВКП(б) з 1927 р. Освіта нижча. Працював слюсарем. В ДПУ з серпня 1927 р. З 1937 р. – т.в.о. начальника відділку 4-го відділу УДБ УНКВС Донецької області. 5 червня 1938 р. наказом НКВС УРСР по о/с № 343 при-

значений т.в.о. начальника 4-го відділу УДБ УНКВС Вінницької області. 7 вересня 1938 р. наказом НКВС УРСР по о/с № 593 призначений в.о. заступника начальника УНКВС Вінницької області. 9 липня 1939 р. звільнений з посади і НКВС. Перед арештом 6 травня 1941 р. – начальник відділу інкасації Ворошиловградського банку. 20 вересня 1941 р. звільнений з-під варти. Лейтенант ДБ (1936 р.), старший лейтенант ДБ (1938 р.). Нагороджений орденом Червоної Зірки (1937 р.)³².

П.М. Рахліс

Рахліс Пейсах Месрович (01.10.1897– 10.01.1938). Народився в Таращі Київської губернії в родині власника кустарної друкарні. Єврей. Освіта нижча. Член ВКП(б) з травня 1918 р. Працював складачем у друкарні. Учасник Першої світової війни. В РСЧА у 1919 – 1921 роках. У ЧК

з 1921 року. З 13 грудня 1930 р. – заступник начальника 7-го (Волинського) оперативного сектора ДПУ. Згідно з записом у службовій картці з 20 лютого 1932 р. по 21 грудня 1932 р. – заступник начальника Вінницького облвідділу ДПУ. З 21 грудня 1932 р. – перший заступник Харківського облвідділу ДПУ. Перед арештом 7 серпня 1937 р. – начальник 3-го відділу УДБ НКВС Узбецької РСР. 10 січня 1938 р. засуджений на смерть в особливому порядку. Розстріляний у Москві. Капітан ДБ (1936 р.). Майор ДБ (1936 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (ХВ) (1932 р.)³³.

Редер Анатолій Володимирович (1907 – 28.07.1939). Росіянин. З 1 червня 1937 р. – оперуповноважений 4-го відділку 3-го відділу УДБ НКВС УРСР. З 3 вересня 1937 р. – оперуповноважений 4-го відділу УДБ УНКВС ВО. 28 липня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 508 призначений т.в.о. начальника відділку 4-го відділу УДБ УНКВС ВО. З 3 листопада 1938 р. – в.п. начальника 9-го (сільськогосподарського) відділу УДБ УНКВС ВО. 29 квітня 1939 р. звільнений з НКВС за неможливістю подальшого використання як заступник начальника 6-го (військового) відділу УНКВС ВО. Сержант ДБ (1936 р.). 22 червня 1939 р. заарештований. Повісився в камері київської в'язниці.

А.І. Рейхман

Рейхман Лев Йосифович (1901–26.01. 1940). Народився у Чернігові у родині кравця. Єврей. Член ВКП(б) з 1920 р. Освіта нижча. Працював слюсарем. Служив в РСЧА у 1919 р. В ЧК з грудня 1919 року. З 1932 р. – начальник відділку ЕКУ ДПУ УСРР. З 1932 р. – начальник ЕКВ Вінницького облвідділу ДПУ. З 1933 р. – начальник ЕКВ Донецького облвідділу ДПУ. Перед арештом 24 жовтня 1938 р. – начальник 7-го відділу 1-го Управління НКВС СРСР. 25 січня 1940 р. засуджений ВК ВС СРСР на смерть за статтями 58-1 «а»; 58-11 КК РРФСР. Розстріляний у Москві. Капітан ДБ (1936 р.). Майор ДБ (1937 р.). Нагороджений орденом Червоної Зірки (1937 р.), знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (ХВ) (1932 р.).

³³ ЦДАВО України, ф. 288, оп.7, спр. 1368.

³⁴ Золотарев В.А., Степкин В.П. ЧК-ГПУ-НКВД в Донбассе: люди и документы. 1919-1941. Донецк:Алекс, 2010. С. 296-297.

С.С. Рудинський

Рудинський Соломон Семенович (1903 - ?). Народився у с. Узин Васильківського повіту Київської губернії. Єврей. Член ВКП(б) з 1927 року. Освіта середня. В ЧК з 1920 року. До 17 лютого 1938 р. – особливоуповноважений УНКВС ВО (займався справами співробітників УНКВС). 17 лютого 1938 р. наказом НКВС СРСР № 307 призначений начальником 12-го відділку (оперативної техніки) УДБ УНКВС ВО. З осені 1938 р. – начальник 2-го спецвідділку (оперативної техніки) УНКВС ВО. Лейтенант ДБ (1936 р.).

Симхович Абрам (Авраам) Михайлович (1902 – 27.02.1940). Народився у Маріуполі у родині кравця. Єврей. Член ВКП(б) з серпня 1921 р. Освіта нижча. Працював палітурником у друкарні. В ЧК з квітня 1919 року. З квітня 1931 р. – начальник СПВ Сумського оперсектора ДПУ. З травня 1931 р. – помічник начальника СПВ Вінницького оперсектора ДПУ. З лютого 1932 р. – помічник начальника СПВ Вінницького облвідділу ДПУ. З вересня 1932 р. – начальник 1-го відділку СПВ ДПУ УСРР. З квітня 1933 р. – помічник начальника СПВ Одеського облвідділу ДПУ. 27 серпня 1934 р. наказом НКВС УСРР призначений начальником СПВ УДБ УНКВС ВО. 4 серпня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 1338 призначений начальником 4-го відділу УДБ УНКВС Харківської області (до Харкова прибув 15 серпня 1937 р.). Перед арештом 6 березня 1939 р. – т.в.о. начальника 3-го відділу Головного управління таборів НКВС СРСР. 26 лютого 1940 р. – ВК ВС засуджений на смерть за статтями 58-1 «а», 58-7, 58-11 КК РРФСР. Розстріляний у Москві. Старший лейтенант ДБ (1936 р.), капітан ДБ (1937 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (ХВ) (1932 р.)³⁴.

А. М. Симхович

Скороход Онисим Йосифович (1904 - ?).

Народився у Цапівка Ямпільського повіту Подільської губернії у селянській родині. Українець. Член ВКП(б) з 1929 року. Освіта середня. В ДПУ з 1928 року. Згідно з записами в особовій справі: з 1935 р. – оперуповноважений Балтського РВ НКВС Молдавської АРСР. З 1 березня 1937 р. – оперуповноважений 3-го відділу УДБ УНКВС ВО. З 20 червня 1938 р. – начальник Бершадського РВ НКВС Вінницької області. З 17 серпня 1938 р. – т.в.о. начальника, а з 20 вересня 1938 р. – начальник 2-го (оперативного) відділку УДБ УНКВС ВО. З 17 вересня 1939 р. – начальник 3-го спецвідділу УНКВС ВО. Сержант ДБ (1936 р.), молодший лейтенант ДБ (1939 р.). Зник безвісті на фронті влітку 1942 року³⁵.

Сокирко Сергій Григорович (1900 - ?).

Народився в с. Ємільчине Новоград-Волинського повіту Волинської губернії. Українець. До січня 1937 р. – начальник 3-го відділку ЕКВ УДБ УНКВС ВО. З 24 серпня виконував обов'язки начальника новоствореного 11-го (водного) відділу УДБ УНКВС ВО. 27 вересня 1937 р. наказом НКВС УРСР № 366 призначений начальником 11-го відділу УДБ УНКВС ВО з посади начальника відділку 3-го відділу УДБ УНКВС ВО. 20 вересня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 624 призначений начальником відділу боротьби з розкраданням соціалістичної власності УРСМ НКВС УРСР. Лейтенант ДБ (1936 р.).

Д.М. Соколинський
(тюремне фото)

Соколинський (Гімельман) Давид Мойсейович (06.1902-21.01.1940). Народився в Одесі в родині робітника-бондаря. Єврей. Освіта нижча. Член ВКП(б) з грудня 1920 р. Працював розсильним в одеському порту. В РСЧА у 1919–1920 роках. В ЧК з серпня 1921 року. З 31 травня 1932 р. – начальник Молдавського

обласного відділу ДПУ. 19 листопада 1932 р. політбюро ЦК КП(б)У затверджений начальником Вінницького обласного відділу ДПУ. 11 липня 1934 р. наказом НКВС УСРР № 2 призначений начальником УНКВС по Вінницькій області. 16 грудня 1936 р. наказом НКВС СРСР № 1190 призначений начальником УНКВС по Дніпропетровській області. Майор ДБ (1935 р.), старший майор ДБ (1936 р.). Нагороджений орденом Леніна (1937 р.), знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (ХV) (1932 р.). Перед арештом 2 березня 1939 р. начальник центрального управління морського нафтоналивного флоту наркомату водного транспорту СРСР. 19 січня 1940 р. ВК ВС СРСР засуджений на смерть. Розстріляний у Москві. Посмертно реабілітований прокуратурою Російської Федерації у 1994 році³⁶.

Тимофєєв Михайло Михайлович (1896 - 1977).

Народився в Санкт-Петербурзі в родині робітника-металіста. Росіянин. Член ВКП(б) з травня 1917 року. (у 1916 р. – анархіст). Освіта: нижча. Працював слюсарем. У 1918 – 1921 рр. в РСЧА. З квітня 1921 р. в ЧК. З 11 січня 1934 р. – начальник Чернігівського облвідділу ДПУ. 16 грудня 1936 р. наказом НКВС СРСР № 1190 призначений начальником УНКВС ВО. 20 липня 1937 р. – наказом НКВС СРСР № 1194 звільнений з посади начальника УНКВС ВО та відкликаний до НКВС СРСР. 1 серпня 1937 р. – здав справи начальника УНКВС ВО. 28 серпня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 1516 призначений начальником Біломорсько-Балтійського каналу і начальником Біломорсько-Балтійського табору НКВС. Старший майор ДБ (1935 р.), генерал-майор (1945 р.). Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора УСРР (1932), знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (ХV) (1932 р.)³⁷.

М.М. Тимофєєв

³⁵ ГДА СБУ (м. Вінниця), особова справа № 6792.

³⁶ Шаповал Ю.І., Пристайко В.І., Золотарьов В.А. ЧК-ГПУ-НКВД в Україні: особи, факти, документи. К.: Абрис, 1997. С. 550-551; Золотарев В.А., Степкин В.П. ЧК-ГПУ-НКВД в Донбассе: люди и документы. 1919-1941. Донецк: Алекс, 2010. С. 298-299; Керівники української зовнішньої розвідки / авт.-упоряд.: В.Д.Хоменко, О.В.Скрипник, І.М.Шиденко, І.В.Білокінь, В.О.Романюк; за редакцією Г.О.Ілляшова. К.: Ярославів Вал, 2010. С.66-68.

³⁷ ЦДАВО України, ф.1, оп.11, спр. 2475; ф.288, оп.7, спр. 1661. Див. докладно: Бажан О.Г., Золотарьов В.А. Штрихи біографії начальника Чернігівського обласного відділу ДПУ Михайла Тимофєєва // Родові таємниці Сіверянського краю. Випуск 8. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2020. С.41-55.

Токарєв Павло Ілліч (1906 - ?). Росіянин. Член ВКП(б) з 1927 р. В ЧК з 1921 р. 15 жовтня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 1910 з посади начальника відділку 3-го відділу УДБ УНКВС Оренбурзької області відряджений до НКВС УРСР. 15 березня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 78 з посади начальника відділку 3-го відділу УДБ НКВС УРСР призначений т.в.о. начальника 3-го відділу УДБ УНКВС ВО. 8 травня 1938 р. наказом НКВС СРСР № 1084 призначений заступником начальника 3-го відділу УДБ УНКВС ВО (з посади начальника відділку 3-го відділу УДБ НКВС УРСР). 21 липня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 501 з посади т.в.о. начальника 3-го відділу УДБ УНКВС ВО призначений начальником ОВ НКВС 17-го стрілецького корпусу. лейтенант ДБ (1936 р.), старший лейтенант ДБ (23 серпня 1938 р.).

Г.Б. Толчинський

Толчинський Герман Борисович (1895 - ?). Народився у м. Березівка Ананьївського повіту Херсонської губернії в родині кустаря. Єврей. Член ВКП(б) з 1927 р. В ЧК з 1921 року. 3 січня 1932 р. – оперуповноважений ОВ ДПУ УСРР. 3 квітня 1933 р. – заступник начальника відділку ОВ Вінницького облвідділу ДПУ. 28 листопада 1934 р. наказом НКВС УСРР призначений т.в.о. помічника начальника ОВ УДБ УНКВС ВО з посади начальника 1-го відділку ОВ УДБ УНКВС ВО. 16 січня 1935 р. наказом НКВС СРСР № 35 призначений помічником начальника ОВ УДБ УНКВС ВО. 3 1936 р. – начальник ОВ УДБ УНКВС Чернігівської області. 3 січня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 5 призначений начальником 3-го відділу УДБ УНКВС Чернігівської області. 4 серпня наказом НКВС СРСР № 1338 призначений начальником 3-го відділу УДБ УНКВС ВО. 8 квітня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 132. Відряджений у розпорядження НКВС СРСР. 20 травня 1938 р. наказом НКВС СРСР № 1201 призначений начальником 3-го відділу УДБ УНКВС Іркутської області. Старший лейтенант ДБ (1936 р.), капітан ДБ (17 листопада 1937 р.).

М.А. Тульке

Тульке Микола Антонович (1896 - 1956). Народився в Петергофі в родині слюсаря. Латись. Член ВКП(б) з 1927 року. Освіта нижча. Працював телеграфістом. Служив у царській армії. Служив у РСЧА у 1918-1920 роках. В ЧК з 1920 року. 3 квітня 1935 р. – начальник ВДТВ ГУДБ НКВС станції Люботин Південної залізниці. 16 грудня 1935 р. наказом НКВС СРСР № 841 призначений заступником начальника ТВ УДБ УНКВС ВО. 3 осені 1937 р. – заступник начальника 7-го відділку 6-го відділу ГУДБ НКВС СРСР. Старший лейтенант ДБ (1936 р.). Нагороджений знаком почесного працівника ВЧК – ДПУ (XV) (1938 р.). В МДБ працював до 1949 року.

Турбовський Наум Цалєвич (1896 - ?). Народився у с. Ходорків Сквирського повіту Київської губернії у родині робітника-теслі. Єврей. Член ВКП(б) з 1918 року. Працював машиністом. Учасник Першої світової війни. У ЧК з лютого 1920 року. Освіта нижча. Згідно з записів в особовій справі: з 15 лютого 1935 р. – начальник відділу лісової охорони УНКВС ВО. 3 1 червня 1936 р. – начальник оперативного відділку УДБ УНКВС ВО. 3 26 грудня 1936 р. – інспектор при начальнику УНКВС Дніпропетровської області. лейтенант ДБ (1936 р.). Нагороджений орденом Червоної Зірки (1937 р.).³⁸

Н.С. Турбовський

Федоров Яків Федорович (1903 - ?). Народився у Петербурзькій губернії в родині селянина. Росіянин. Член ВКП(б) з 1928. Освіта: нижча. Працював хліборобом, писарем, чорноробом. В ДПУ з 1930 р. 3 1935 р. – начальник Ободівського РВ НКВС Вінницької області. 22 квітня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 180 призначений начальником Немирівського РВ НКВС Вінницької області. 26 вересня 1938 р. наказом НКВС УРСР № 637 призначений начальником 11-го (водного) відділу УДБ УНКВС ВО. 3 лю-

³⁸ ГДА СБУ (м. Київ), ф. 12, оп. 1, спр. 4227.

того 1939 р. начальник 3-го відділку транспортного управління УНКВС ВО. Молодший лейтенант ДБ (1936 р.). Восени 1942 р. пропав безвісті на фронті.

Й.Б. Фішер

Фішер Йосиф Борисович (1898 - ?). Народився у селі Тростянець Брацлавського повіту Подільської губернії у родині дрібного торговця. Єврей. Член ВКП(б) з 1925 року (виключений у 1958 р. Одеським обкомом КПУ, був членом РКП(б) у 1920–1921 рр. – виключений за

сварку). Освіта вища: закінчив у 1952 р. юридичний факультет Одеського університету. Працював прикажчиком. Служив у царській армії, дезертував. Служив у РСЧА у 1919 – 1920 роках. У ЧК з 1920 року. У серпні 1920 р. – грудні 1926 р. працював в ЧК-ДПУ Поділля. 3 січня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 5 призначений начальником 3-го відділу УДБ УНКВС ВО з посади начальника відділку ОВ ГУДБ НКВС УРСР. 4 серпня наказом НКВС СРСР № 1338 призначений начальником 3-го відділу УДБ УНКВС Харківської області (приступив до виконання обов'язків 15 серпня 1937 р.). Старший лейтенант ДБ (1936 р.), капітан ДБ (17 листопада 1937 р.)³⁹.

Фролов (Янкельсон) Володимир Григорович (1899 - ?). Народився в Ізмаїлі Бессарабської губернії. Єврей. Член ВКП(б) з 1945 року. (член ВКП(б) з 1936 р. – виключений у грудні 1938 р. як репресований). Освіта середня. Служив в РСЧА у 1918 – 1920 роках. У ЧК з січня 1920 року. 9 вересня 1934 р. наказом НКВС УСРР призначений начальником відділку ОВ УДБ УНКВС Одеської області. З 1936 р. – заступник начальника ОВ УДБ УНКВС Вінницької області. 3 січня 1937 р. наказом НКВС СРСР № 5 призначений заступником начальника 3-го відділу УДБ УНКВС ВО. З літа 1937 р. працював у центральному апараті ГУДБ НКВС СРСР і вже 31 серпня 1937 р. був нагороджений знаком почесного працівника ВЧК-ДПУ (XV) в числі співробітників ГУДБ НКВС СРСР. 4 лютого 1938 р. наказом НКВС СРСР № 195 призначений заступником начальника 9-го відділку 3-го

відділу ГУДБ НКВС СРСР, хоча офіційно відрадження до НКВС СРСР було оформлено лише 26 лютого 1938 р. наказом НКВС УРСР № 50. Старший лейтенант ДБ (1936 р.). 17 липня 1938 р. заарештований. Особливою нарадою при НКВС СРСР засуджений до 3-х років позбавлення волі.

Б.К. Шаблинський

Шаблинський Борис Корнійович (1898 – 20.08.1942). Народився у Катеринославі у родині коваля. Українець. Член ВКП(б) з липня 1926 р. Освіта: вища. В РСЧА з 29 грудня 1917 р. по 2 лютого 1921 року. Цивільний фах: інженер з електропостачання. 3 травня 1938 р. – 3-й секретар Дніпропетровського обкому КП(б)У. В НКВС з січня 1939 року. У січні 1939 р. призначений начальником УНКВС ВО (з 8-го – згідно запису в службовій картці; з 10 січня – наказом НКВС УРСР № 12; з 14-го січня – наказом НКВС СРСР № 98).

Після реорганізації НКВС згідно запису в службовій картці з 1 червня 1941 р. – начальник УНКВС ВО (після реорганізації НКВС). Капітан ДБ (1939 р.). Нагороджений медаллю «За відвагу» (1940 р.). Загинув на фронті⁴⁰.

Шепеленко Григорій Васильович (1894 - ?). Народився у Києві. Українець. Член ВКП(б) з 1919 р. З 1931 р. – начальник обліково-статистичного відділку 7-го (Житомирського) оперсектора ДПУ. З 1932 р. – начальник обліково-статистичного відділку Вінницького облвідділу ДПУ. З 2 січня 1937 р. – начальник 8-го (обліково-реєстраційного) відділку УДБ УНКВС ВО. З 31 грудня 1937 р. – начальник 8-го відділу УДБ УНКВС Харківської області. Лейтенант ДБ (1936 р.)

Л.Н. Ширін-Шац

Ширін-Шац Лазар Наумович (1901 - ?). Народився в Житомирі в родині службовця. Єврей. Член ВКП(б) з 1927 року. Освіта нижча. Працював журналістом. В РСЧА у 1918 – 1919 рр., був важко контужений. У ЧК з січня 1920 року. З 14 березня 1938 р. начальник 6-го відділку

³⁹ Шаповал Ю.І., Пристайко В.І., Золотарьов В.А. ЧК – ГПУ – НКВД в Україні: особи, факти, документи. К.: Абрис, 1997. С. 563-565.

⁴⁰ ГДА СБУ (м. Київ), ф. 12, оп. 1. Службова картка Шаблинського Б.К.

4-го відділу УДБ НКВС УСРР. 21 березня 1938 р. наказом НКВС УСРР № 87 призначений т.в.о. заступника начальника 4-го відділу УДБ УНКВС ВО. Після від'їзду Надеждина і до приїзду Пришивцина керував роботою 4-го відділу УДБ УНКВС ВО. 28 серпня 1938 р. наказом НКВС УСРР № 548 призначений начальником Відділу місць ув'язнення УНКВС ВО. 20 вересня 1938 р. наказом НКВС СРСР № 2163 призначений начальником Управління будівництва Новоград-Волинського вузла і дороги Житомир – Новоград-Волинський (з посади заступника начальника 4-го відділу УДБ УНКВС ВО). Старший лейтенант ДБ (1936 р.). Перед арештом 18 грудня 1940 р. – керуючий харківською конторою Інтуристу. 20 вересня 1941 р. – звільнений з-під арешту⁴¹.

М.Л. Шприц
(Преображенський)

Шприц (Преображенський) Михайло Лазарович (1896 - ?). Народився у Шепетівці Волинської губернії в родині перукаря. Єврей. Кандидат у члени ВКП(б) з 1931 р. Освіта середня. У 1919 р. працював у більшовицькому підпіллі у Шепетівці, заарештований поляками, засуджений до 10 років каторги, втік у 1920 році. Служив у РСЧА у 1920 – 1921 роках. В ЧК з 1921 року. До 1934 р. служив оперуповноваженим СПВ УДБ НКВС УСРР. 2 вересня 1934 р. наказом НКВС УСРР призначений помічником начальника СПВ УДБ УНКВС ВО. З 1935 р. – помічник начальника 3-го відділку СПВ УДБ УНКВС ВО. Старший лейтенант ДБ (1936 р.).

* * *

Спираючись на зібрані біографічні відомості на 62 керівників державної області Вінницької області в 1932-1938 роках, можна стверджувати, що середній вік керівного складу радянських спецслужб в регіоні становив 34-35 роки. Левова частка «мечоносців партії 42 (67%) народилися на території сучасної України (8 - у Херсонській губернії, 8 - Катеринославській, 7 - Київській, 7 - Волинській, 5 - Подільській, 2 - Бессарабській, 3 - Полтавській, 2 - Таврійській,

2 - Харківській); 8 (13%) – у Росії (1 - Калузькій губ., 1 - Курзькій губ., 3 - Петербурзькій губ., 1 - Псковській губ., 1 - Тверській губ., 1 - Тульській губ.); 2 - в Білорусі; 1 - у Латвії; 1 - у Польщі; 1 - в Азербайджані. Більшість - 39 осіб (62%) рекрутувалися до органів держбезпеки під час громадянської війни. До приходу до лав Надзвичайної комісії рекрути мали різні цивільні професії (6 - прикажчики; 4 - робітники; 4 - фахівці друкарської справи; 3 - слюсарі; 3 - верстатники; 2 - писарі; 2 - конторники; 2 - помічник бухгалтера; 1 - пожежник; 1 - чорнороб; 1 - електромонтер; 1 - шахтар; 1- декоратор; 1 - зубний технік; 1 - телеграфіст; 1 - машиніст; 1 - інженер-електрик; 1 - журналіст; 1 - ретушер; 1 - перукар).

Переважно увесь штат призначених посадовців мали квитки членів ВКП(б). До часу вступу до лав ВКП(б) Василь Лєвоцький, Михайло Тимофєєв входили до об'єднання прихильників анархізму, а Борис Глузберг упродовж 1916 – 1917 років був членом партії меншовиків. Лише один чекіст Василь Лєвоцький мав дореволюційний партійний стаж. 26 співробітників органів державної безпеки більшовиками стали у розпал Української революції 1917-1921 років. До роботи в радянських спецслужбах комуністами були 18 осіб (30%), інші отримали партквиток лише після переходу в органи ВУЧК-ДПУ.

Для керівного складу був характерний низький рівень освіти. З 62 чекістів, віднесених авторами до провуду держбезпеки лише два співробітника (Шаблинський і Запутряєв) мали вищу освіту та 8 осіб мали за плечима середню освіту. За національним складом керівний склад територіального органу розподілявся наступним чином: євреї - 30 осіб (48,4%), росіяни – 13 (21%), українці – 11 (17, 7%), латиші – 2 (3,2%), поляки - 1 (1,6%), молдавани - 1(1,6%), білоруси - 1(1,6%), не встановлено – 3 (4,8%).

Молоде покоління чекістів забезпечували найбільш масштабні репресивні акції: «постишевську» (1932-1934 рр.) та «єжовську» (1936-1938 рр.) чистки українського соціуму. Представники керівного ядра репресивних органів у регіоні були «чужинцями», прибульцями з різних регіонів Української РСР та СРСР. Серед очільників УНКВС Вінницької області (начальника, заступника начальника, керівників ключових підрозділів (секретно-політичного, контр-

⁴¹ ГДА СБУ (м. Київ), ф. 12, оп.1. Службова картка Шаблинського Б.К.

розвідувального, особливого, економічного)) упродовж 1930-х років не було жодного вихідця з місцевого населення за виключенням уродженця м. Проскурова Володимира Майструка, який у часи Великого терору перебував на посаді начальника 1-го відділку 4-го відділу УДБ УНКВС Вінницької області. Регіональний силовий підрозділ зазнавав регулярного «оновлення» складу співробітників. За запитом кадрової служби республіканського центру у добу Великого терору зміна працівників на відповідальних посадах в обласному управлінні НКВС відбувалася 1 раз на два-три місяці. У часи «єжовщини» на посаді начальника обласного

управління НКВС побувало 5 осіб (Д.М. Соколинський, М.М. Тимофєєв, Г. А. Гришин-Клювант, І. Д. Морозов, І.М. Корабльов). При ротатії співробітників, як правило, переводили в інший регіональний підрозділ. Попри неухильну боротьбу з ворогами радянської влади на Поділлі 22 чекіста (35,5%) були репресовані як «змовники і шпигуни» або порушники «соціалістичної законності» (14 осіб було розстріляно; 6 осіб засуджено до різних термінів позбавлення волі, 1 – покінчив життя самогубством у в'язниці, 1 помер під час слідства, ще 3 осіб були заарештовані, але виправдані).

References

1. Bazhan, O., Zolotarov, V. (2020). *Shtrykhy biohrafii nachalnyka Chernihivskoho oblasnoho viddilju DPU Mykhaila Tymofeieva. Rodovi taiemnytsi Siverianskoho kraiu*. 8, 41-55. [in Ukrainian].
2. Lysenko, O. (2021). *Manipuliatsiia komprometuiuchoiu informatsiieiu yak metod falsyfikatorstva v umovakh Velykoho teroru (na prykladi arkhivno-kryminalnoi spravy na A. Hepliera)*. Z arkhiviv VUChK-HPU- NKVD-KHB. 1, 163 – 185. [in Ukrainian].
3. Khomenko V. D., Skrypnyk O. V., Shydenko I., M., (2010) *O.Kerivnyky ukrainskoi zovnishnoi rozvidky*. Kyiv: Yaroslaviv Val. [In Ukraine]
4. Podkur, R.Iu. (2018). «*Nasha partiia ye derzhavnoiu partiieiu, partiia, shcho keruie derzhavoiu...*» - *vykonavets partiinykh rishen Kompartii - polkovnyk derzhbezpeky V.Maistruk* // Z arkhiviv VUChK-HPU-NKVD-KHB. 1, 5-71. Kyiv [in Ukrainian].
5. Politychni represii na Podilli (20–30-kh rr. KhKh st.) (1999). Vinnytsia: Lohos [in Ukrainian].
6. Shapoval, Yu.I., Prystaiko, V.I., Zolotarov, V.A. (1997). *ChK – HPU – NKVD v Ukraini: osoby, fakty, dokumenty*. Kyiv: Abrys. [in Ukrainian].
7. Vasyliiev, V., Podkur, R. (2017). *Radianski karateli. Spivrobotnyky NKVS – vykonavtsi «Velykoho teroru» na Podilli*. Kyiv: Vydavets V. Zakharenko [in Ukrainian].
8. Zhyviuk, A. (2019). Odyn iz «perpetrators»: komendant UNKVD-UMHB-UKHB Petro Klymchuk. *Z arkhiviv VUChK – HPU- NKVD – KHB*. 2, 5-43. Kyiv. [in Ukrainian].
9. Zolotarov, V. (2003). *ChK-DPU-NKVS na Kharkivshchyni: liudy ta doli (1919 – 1941)*. Kharkiv: Folio. [in Ukrainian].
10. Zolotarev, V.A., Stepkyn, V.P. (2010). *ChK-HPU-NKVD v Donbasse: liudy y dokumentu. 1919-1941*. Donetsk: Aleks. [in Russian].
11. Zolotarov, V. (2014). Zhertva «beriiivskoi vidlyhy»: storinky biohrafii kapitana derzhavnoi bezpeky Hryhoriia Arkadiiovycha Kliuvhanta-Hryshyna. *Z arkhiviv VUChK – HPU – NKVD – KHB*. 2, 407-442. [in Ukrainian].
12. Zolotarov, V., Bazhan, O. (2015). Kerivnyi sklad UNKVS Odeskoi oblasti doby «iezhovshchynu». *Pivdenyi zakhid. Odesyka. Istoryko-kraieznavchyi naukovyi almanakh*. 19, 124-175. Odesa. [in Ukrainian].